

**Prof. dr dr h.c. Hans Leibundgut
członkiem zagranicznym Polskiej Akademii Nauk**

Проф. докт. Ганс Лейбундгуг иностранным членом Польской Академии Наук

Prof. dr dr H. C. Hans Leibundgut — the foreign member of the Polish Academy of Sciences

Zgromadzenie Ogólne PAN dokonało 16 grudnia ubiegłego roku wyboru 31 nowych członków zagranicznych. Po raz pierwszy najwyższą godność naukową w Polsce nadano leśnikowi-cudzoziemcowi — profesorowi drowi H. Leibundgutowi z Politechniki Federalnej (ETH) w Zurychu, znanemu dobrze u nas światowej sławy uczonemu.

Prof. dr H. Leibundgut urodził się 28 VI 1909 r. w rodzinie rzemieślników i chłopów z Emmentalu w kantonie berneńskim. Wychowany w Münsingen, gimnazjum państwo-

we ukończył w 1928 r. w Bernie. Studiował leśnictwo na Politechnice Federalnej w Zurychu a po uzyskaniu w 1932 r. dyplomu inżyniera-leśnika przez blisko 2 lata praktykował w kantonie Neuenberg i Wallis. W latach 1934 — 1937 pracował jako asystent na Wydziale Rolniczo-Leśnym Politechniki Federalnej pod kierunkiem prof. Schädela

i prof. Knuchela. W latach 1937—1940 pełnił funkcję nadleśniczego w Büren (kanton berneński). W 1938 r. otrzymał dyplom doktora na podstawie pracy „Las i studia gospodarcze w Lötschental”. W 1940 r. objął katedrę hodowli lasu na Politechnice Federalnej, jako następcą Waltera Schädelinea i równocześnie został administratorem Lasów Doświadczalnych Politechniki. W 1948 r. został utworzony Instytut Hodowli Lasu ETH, którym do chwili obecnej Profesor kieruje. Na Wydziale Leśnym Politechniki Profesor przez dwie kadencje pełnił funkcję dziekana, a w latach 1965—1969 był rektorem tej wielkiej i znanej uczelni.

Przejmując po Walterze Schädeline ster hodowli lasu na ETH, otrzymał prof. Leibundgut wielki, ale również odpowiedzialny spadek. Pierwszym profesorem hodowli lasu na ETH był Elias Landolt (1855—1882), który stworzył trwały fundament szwajcarskiej szkoły hodowli lasu. Jego następcą Anton Bühler rozwinął doświadczalnictwo hodowlano-leśne i był jednym ze współorganizatorów szwajcarskiego Instytutu Badawczego Leśnictwa (1888). Arnold Engler (1887—1923) i Walther Schädelin (1924—1940) doprowadzili do rozkwitu tę dziedzinę nauk leśnych.

Pierwsze swoje prace poświęcił prof. Leibundgut problemowi zagospodarowania lasu, rozpatrując go w aspekcie całości gospodarki na określonym terenie. Przywiązując dużą wagę do konsekwentnej działalności hodowlanej już od 1945 r. publikował szereg prac i referatów poświęconych problemowi planowania hodowlanego, ukierunkowanemu na zwiększenie produktywności lasu. Pisał o sprawie doboru składu gatunkowego drzewostanów, o przebudowie drzewostanów, w sposób jasny i prosty przedstawił zasady prowadzenia rębni przerębowej i stopniowej, zawsze podkreślał przy tym potrzebę rozbudowy sieci dróg — traktując tę sprawę jako warunek intensyfikacji gospodarstwa leśnego (Hodowlano-leśne badanie struktury lasów przerębowych — 1945; Rębnia stopniowa i przerębowa — 1946; O planowaniu hodowlanym — 1947; Udostępnienie lasu jako warunek hodowli lasu — 1961; Dobór składu gatunkowego drzewostanów — 1963; Podstawowe pojęcie i technika planowania hodowlanego — 1973).

Duża liczba prac zainicjowanych lub też osobiście prowadzonych przez Profesora poświęcona jest zagadnieniom odnowienia naturalnego i sztucznego, ekologii i biologii drzew, badaniom proveniencyjnym. W Instytucie Hodowli Lasu prowadzono równoległe badania eksperymentalne w laboratorium i doświadczenia w terenie. Część tych badań ma wyraźnie stosowany charakter. (Badania różnych pochodzeń modrzewia europejskiego — 1952, 1959; Przyczynek do zagadnienia ras jesionu — 1956; Przyczynek do zagadnienia ras sosny czarnej — 1958, 1961. Badania wzrostu korzeni różnych gatunków drzew — 1962, 1963, 1963a, oraz prace doktorskie A. Kurta, M. von Miegroeta, R. Karschona, W. Bossharda, T. Hunzikera, E. Surbera i in).

Sporo uwagi poświęcił Profesor zagadnieniom struktury drzewostanów. Badania te, prowadzone również w lasach pierwotnych, miały na celu stworzenie naukowych podstaw dla kierowania rozwojem lasu. (Cel i metodyka analizy struktury i przyrostu lasów pierwotnych — 1959; Wyniki analizy wieku i wzrostu w górskim lesie świerkowym — 1976).

Kontynuując prace W. Schädelina w zakresie pielęgnowania lasu Profesor rozwinął ten kierunek badań, a całość problematyki przedstawił w dziele „Pielęgnowanie lasu”, które zostało przetłumaczone na język polski. (Od trzebieży do zasady najwyższej wartości produkcji — 1949; Zalecenia dla tworzenia klas drzew i metodyki doświadczeń pielęgnacyjnych — 1958).

W ostatnim dziesięcioleciu coraz więcej uwagi poświęca się infrastrukturalnym funkcjom lasu. Prof. Leibundgut włączył się z właściwą Mu energią w ten nurt badań. Problematyce roli lasu w kształtowaniu środowiska naturalnego, funkcji rekreacyjnej lasu, znaczeniu lasu dla aglomeracji przemysłowych i zurbanizowanych poświęcił szereg prac naukowych, referatów i wystąpień. (Leśne problemy pielęgnowania krajobrazu — 1970; Współczesny ideał hodowli lasu — 1973; Ochrona krajobrazu i pielęgnowanie środowiska jako zadania planowania przestrzennego — 1974; Hodowla lasu i ochrona środowiska — 1974; Wspólnaturalna hodowla lasu jako aktywna ochrona przyrody — 1976). Popularnie napisana książka „Wpływ lasu na środowisko człowieka” stanowi doskonałe źródło wiedzy o lesie, jego ekologii, wpływie na środowisko, znaczeniu w krajobrazie kulturalnym.

Dążąc do popularyzacji wiedzy o lesie opracował dzieło „Las” (Der Wald), które doczekało się już dwóch wydań (1951, 1970). Mimo popularnego charakteru stanowi ono bogate źródło informacji o biologii i ekologii lasu, wykorzystywanych również w poważnych dziełach naukowych (np. Z. O b m i ń s k i „Ekologia lasu”).

Trudno jest w tak wielkim skrócie przedstawić działalność naukową Profesora. Pisząc ponad 220 prac naukowych był równocześnie inicjatorem wielu opracowań wykonywanych w Instytucie Hodowli Lasu w Zurychu. Nie było żadnej ważniejszej sprawy dotyczącej lasu i leśnictwa w Szwajcarii, w której nie brałby udziału. Nic więc dziwnego, że w ciągu kilku dziesiątków lat doprowadził do ugruntowania pozycji zurychskiej szkoły hodowli lasu i do wytworzenia oryginalnego „wolnego stylu hodowli lasu”, wymagającego od naukowca i praktyka nie analitycznego, lecz syntetycznego sposobu patrzenia na las, na prawa nim rządzące, a równocześnie odrzucającego schematyzm w myśleniu i działaniu.

Działalność naukowa prof. Leibundguta była zawsze związana z dydaktyką i praktyką. Nie licząc liczego grona uczniów — inżynierów działających w Szwajcarii i w całej Europie — Profesor był promotorem 39 zakończonych prac doktorskich. Uczniowie — doktorzy pochodzą z 12 krajów (Austria, Belgia, Czechosłowacja, Grecja, Iran, Izrael, Jugosławia, Kanada, Polska, RFN, Szwajcaria, USA). Aż 15 byłych doktorantów piastuje dziś stanowiska profesorów wyższych uczelni w 10 krajach. Niewielu uczonych — leśników może się poszczycić tak liczным gronem uczniów.

Profesor Leibundgut zawsze twierdził, że działalność naukowa w dziedzinie hodowli lasu musi wiązać się z praktyką. Był on opiniodawcą przy rozwiązywaniu wielu praktycznych zadań. Był wysoko cenionym ekspertem w krajach alpejskich. W 1952 r. oraz później działał kilkakrotnie jako ekspert FAO w Europie wschodniej. Na zaproszenie rządów i organizacji leśnych działał w różnych krajach, publikując szereg prac (On Problem of Silviculture in the Afforestation of Arid Zones —

1955; Risultati delle Ricerche in foreste vergini Europee — 1960; Neki problemi gajenja suma u Jugoslaviji — 1961; Pomen gozda za oddih — 1963).

W Międzynarodowej Unii Leśnych Organizacji Badawczych (IUFRO) był w latach 1949—1961 założycielem i pierwszym przewodniczącym sekcji 23 — Hodowla Lasu. Dążył do rozwiązania niektórych problemów badawczych, jak np. klasyfikacja drzew, na płaszczyźnie międzynarodowej. W węższym gronie — profesorów hodowli lasu zainteresowanych problemami alpejskimi — organizuje co 3 lata spotkania naukowe.

Prof. Leibundgut od 1946 r. do chwili obecnej jest redaktorem „Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen”, zasłużonego czasopisma leśnego, które niedługo obchodzić będzie 130-lecie istnienia. Cieszy się ono dużym uznaniem w kraju i za granicą, dzięki umiejętnemu wyważeniu problematyki naukowej i praktycznej, dzięki aktualności podejmowanej tematyki.

Zasługi Profesora zostały wysoko ocenione na terenie własnego kraju oraz za granicą. W 1972 r. otrzymał godność członka honorowego Fińskiego Naukowego Towarzystwa Leśnego. W 1959 r. został członkiem Włoskiej Akademii Nauk Leśnych. Od 1965 r. jest członkiem honorowym Szwajcarskiego Towarzystwa Leśnego a w 1966 r. Uniwersytet w Monachium nadał Mu godność doktora honoris causa. W 1968 r. otrzymał odznaczenie państwowe Finlandii z okazji 50-lecia niepodległości tego kraju. Za wybitne zasługi dla leśnictwa Uniwersytet we Fryburgu (RFN) przyznał Mu w 1969 r. nagrodę Wilhelma-Leopolda-Pfeila. W 1970 r. został mianowany członkiem Fińskiej Akademii Nauk, a w 1972 otrzymał drugi tytuł doktora honoris causa, tym razem nadany przez Uniwersytet Rolniczy w Wiedniu. W tymże roku został członkiem honorowym Szwajcarskiej Ligi Ochrony Przyrody. W 1975 r. otrzymał dyplom honorowy Uniwersytetu w Sarajewie.

Przedstawiając zasługi prof. Leibundguta dla rozwoju nauk leśnych, jak również dowody wysokiej oceny Jego osoby, nie można pominąć niezwykle życzliwego stosunku Profesora do Polaków, a szczególnie do leśników polskich. W 1940 r. po kampanii francuskiej na terenie Szwajcarii internowano ponad 12 tys. polskich żołnierzy, głównie z 2 Dywizji Strzelców Pieszych gen. Prugara-Ketlinga. Prof. Leibundgut już w pierwszych miesiącach internowania współdziałał z komendą jednego z obozów przy organizacji życia kulturalnego naszych żołnierzy. W 1941 r. był jednym ze współorganizatorów studiów politechnicznych dla internowanych. Dzięki Jego współdziałaniu na ówczesnym Wydziale Rolniczo-Leśnym Politechniki Federalnej w Zurychu uzyskało w czasie wojny dyplomy inżynierskie 44 polskich żołnierzy, w tym 7 leśników. Dyplomy doktorskie uzyskało 5 osób, w tym 1 leśnik. Za osobiste zaangażowanie i opiekę, jaką otaczał studiujących Polaków, prof. Leibundgut otrzymał dyplom honorowy 2 Dywizji Strzelców Pieszych.

Bliskie kontakty z Polską i polskimi leśnikami utrzymuje Profesor również po wojnie. Wielu naszych naukowców, praktyków i studentów odwiedzało Instytut Hodowli Lasu w Zurychu, znajdując tam zawsze gościnne przyjęcie. Wielu dzięki staraniom Profesora uzyskało stypendia umożliwiające im odbycie dłuższych stażów w Szwajcarii. Dwóch uczniów Profesora jest dziś nauczycielami akademickimi (na stanowisku

profesora i docenta). Prof. Leibundgut dwukrotnie przebywał w Polsce. Dał się poznać jako człowiek skromny, bezpośredni, łatwo nawiązujący kontakt z otoczeniem.

Pozycja prof. Leibundguta w nauce światowej, Jego zasługi dla rozwoju leśnictwa i nauk leśnych, kontakty z nauką polską, jak również zasługi, jakie położył przy kształceniu polskich leśników w Szwajcarii, zostały wysoko ocenione przez nadanie Mu, jako pierwszemu leśnikowi-cudzoziemcowi, godności członka zagranicznego PAN.

Eugeniusz Bernadzki

Jubileusz prof. dr hab. Güntera Beckera

Юбилей проф. докт. Гюнтера Беккера

Jubilee of dr hab. Günter Becker, professor

25 listopada ub. r. odbyło się w Berlinie Zachodnim uroczyste kolokwium poświęcone 65 rocznicy urodzin i 40-leciu pracy zawodowej prof. dra hab. Güntera Beckera, wieloletniego przewodniczącego Niemieckiego Towarzystwa Badań Drewna w RFN (Deutsche Gesellschaft für Holzforschung), wiceprzewodniczącego Federalnego Instytutu Badań Materiałów (Bundesanstalt für Materialprüfung) w Berlinie-Dahlem.

Program kolokwium obejmował dwa referaty: prof. dr Walthera Lisego, przewodniczącego IUFRO, pt. „Kierunki rozwoju badań biologicznych w zakresie ochrony drewna” i dr Helmuta Kühnogo pt. „Zoologia w badaniach materiałowych BAM”, w których szeroko omówiono rolę i znaczenie prac prof. G. Beckera. W drugiej części kolokwium odbyło się pożegnanie Jubilata w związku z Jego odejściem na emeryturę, obejmujące również odczytanie adresów gratulacyjnych i depech, wśród których nie zabrakło pozdrowień od polskich kolegów.

Prof. dr hab. G. Becker urodził się w 1912 r. w Jutrosinie k. Pozna-

